

על הסוס

זה לא מקרי שפרשת הציתות שהתפוצצה השבוע התרחשה, מכל המקומות, דווקא בארץ. היא תמצית הישראליות - תסתכלו בסוס הטרויאני, תראו אותנו

דרור גלוברמן

צהרי יום קיץ הגיע העקרב אל גדת הנחל וביקש לע- בור לגדה הנגרית. הוא הבחין בצפרדע מקפצת בס- בך. "צפרדע", קרא העקרב, "קחי אותי על הגב, והע- בירי אותי את הנחל". הפנתה הצפרדע מבט מהוסס אל זנבו מטיל האימה, ושאלה: "ואיך אדע שלא תע- קוץ אותי?". "לא אעקוץ", הבטיח העקרב, "שהרי אז שנינו נמות". הצפרדע הסכי-

מה, והעקרב טיפס על גבה. החלה הצפרדע לח- צות את הנחל, כשלפתע הרגישה בכאב חר מפ- לח את גבה. "מה עשית?", שאלה את העקרב, "הרי עכשיו שנינו נטבעו!". "מה לעשות", אמר לה העקרב, "זה הטבע שלי".

משל העקרב והצפרדע מתאים לפרשת ה"סוס הטרויאני" שהתפוצצה השבוע, כמו יגו- אר לבכסיונר בשוק. זה לא מקרי שפרשת צי- תות וגניבת מידע חובקת-כל ועצומת ממדים שכזו התרחשה, מכל המקומות בעולם, דווקא בישראל. היא הזיקוק של הישראלי החרש; תס- תכלו בסוס הטרויאני, תראו אותנו. ערסים מתוחכמים, תחמנים עם פאסון של יפי-נפש, גנבים בידיים נקיות, לוקחים סיכון - ומשלי- כים אותו על האחר, יהירים וכוהניים, אבל רדופי תחושת קורבן. מכפתרים חולצת קנת' קול על גופייה של בית"ר ירושלים, גומרים לאכול ברפאל ורצים לשירה בציבור בגנני, משפריצים שארם נובורישי אירופי, אבל עמוק בפנים חוגג הלבנט.

כמעט כל מי שניתנה לו ההזדמנות, קפץ לתוך אורגיית הפשע מרובת המשתתפים הזו; כמעט לכל ציתות היה מזמין, לכל מידע היה קונה. אף אחד לא נשאר בחוץ. המשק כולו נהד- לק לצמדים: הפוגע והקורבן. חברה עבריינית פריאקסלנס. יאללה, בלאגן!

מפתיע? לא במיוחד, אומר ד"ר איתן אור, פסיכולוג ארגוני ומנכ"ל חברת טאק אסטרט- גיית צמיחה. אם מושיבים את החברה הישרא- לית על הספה, הוא אומר, מגלים מה הביא את הארגונים הגדולים והמנהלים הבכירים ביותר לנהוג כפי שנהגו.

הישראלי אוהב לבחון את הגבולות, ללכת על הקצה, למצות את כל טווח הסיכון. הוא עשה את זה בצבא, הוא עשה את זה בטרקים בדרום-אמריקה, הוא עושה את זה מכורסת הסמנכ"ל. הוא מרגיש שמותר לו. למה? לפי ד"ר אור, כשהחברה החלשה יותר היא זו שצו- תה, היא עשתה זאת מתוך תחושה של קורבן, שמושרשת בכל ישרא- לי: "אני הקורבן, ולכן מותר לי לפגוע בצד השני". החלש מרגיש שהוא נדפק, וכעת אין לו ברירה, אלא לדפוק. גם החזק לא נשאר

בחוץ; הוא פועל מתוך שכרון כוח, תחושה שהכל מותר. שכרון הכוח הארגוני הזה מתחיל מהראש. מאותו מנהל, שקורא למומחה אבטחת המידע שלו ואומר לו: "שמע, דאג לשמור על המ- חשבים של כל העובדים האחרים, שלא יוכלו להוריד ולהתקין ולש- לוח. אבל אותי עזוב, על עצמי אני יודע להגן". גאוות-היחיד הזו מפ- קירה דווקא את המידע הכי רגיש בארגון לכל חפץ. הדרישות שאדוץ- מנכ"ל מציב לעובדיו נעצרות בפתח לשכתו. חוקי המדינה בכלל נשארים מחוץ למשרד.

היעדר הגבולות בחברה הישראלית הוא מאפיין ותיק, שמטפף לתוך הדי.אן.איי הקולקטיבי הישראלי מתוך המצב המדיני-ביטחוני. החוק, שח לעצמו המנהל הישראלי, זה לא בשבילי. ונחשו מה, במידה מס- וימת הוא אפילו צודק. כי את המחיר ישלמו נע- רי השליח, החוקרים הפרטיים. התפקיד ששמור להם בסיפור הזה הוא תפקיד השין-גימלים של תחולת החוק ושל אמות המוסר. וכשאינן חוק ואין מוסר, נשארים רק התחרות והכסף.

אמדוקס, למשל, נראית כמו השפריץ של הש- מפניה שניתז מתוך פחית של טמפו. לפי החשד, היא צותתה לכלי תקשורת ולעיתונאית, במטרה לשים יד על עובר שלה, שככל הנראה הדליף מידע. במקום לטפל ביחסים שלה עם העובדים, היא מחפשת אותם. במקום לפתח אצל העובדים הבנה ברורה למה חשוב להיות לויאלי, היא מר- שה לעצמה להפעיל מיליציה פנימית. היא מלמדת אותם שמוך כוח מפעילים יותר כוח. תמצית הישראליות.

חציית הגבולות המוסרית תלויה במידה רבה ביכולת ההרחקה החזקה שלנו, אומר ד"ר אור. בעזרתה אפשר להרחיק מועקות מיותרות כמו סולם ערכים מוסרי ולייצר רצינות אל חלופי של- פיו לגנוב זה בסדר. למה בסדר? כי מישוה פגע ב, ומותר להחזיר לו. ושוב חזרנו לנקודה האר- כימדית של האופי הלאומי: אם פגעו ב, אין מצב - אין מצבו! - שאני יוצא פראייר. אם חברת חקירות מציעה לחברת תקשורת מידע לוהט על המבצעים של יריבתה, היא מציבה בפניה שתי אופציות גרועות: או שיהיו פראיירים, או שייל- כו לעבריינות. אז מה אתה רוצה?

אבל בעניין אחד אפשר בהחלט לסמוך על החברה הישראלית: הזיכרון הקצר שלה. תלמיד מכה מורה, יהודי לא מפנה יהודי, וכבר אלימות אחת מפנה את המקום לאלימות אחרת, וכותרת חדשה דוחקת את קר דמתה. הפרשה תידחס לתוך נבכייהם של תיקי החקירה, ורק משקע אחד יצנח לקרקעית התודעה הישראלית: כשגונבים מידע מהמתחרים עם סוסים טרויאנים, כדאי להיזהר. תהליך הלמידה היחיד שמתרחש אצלנו, פוסק ד"ר אור, הוא חיקוי ושכלול של חציית הגבולות. אם מישוה אחר סרה, אני לומד מהטעויות שלו. ואז עושה את זה טוב יותר.

הישראלי אוהב לבחון את הגבולות, ללכת על הקצה, למצות את כל טווח הסיכון. הוא עשה את זה בצבא, הוא עשה את זה בדרום-אמריקה, הוא עושה את זה מכורסת הסמנכ"ל

אחרי ששוככות הכותרות, תהליך הלמידה היחיד שמתרחש אצלנו הוא חיקוי ושכלול של חציית הגבולות. אם מישוה אחר סרה, אני לומד מהטעויות שלו - ואז עושה את זה טוב יותר